

หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

Good Governance Affecting the Effectiveness of Educational Opportunity Expansion School of Suphanburi Primary Education Service Area Office 2

กมลพร หอละเอียด"
Kamonphon Horraead"

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 299 คน ในปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 326 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sample) และการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) 2) การนำเสนอหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ 1) แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยง 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับของประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี

¹ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

¹ Master of Education, Technology and Innovation for Educational Administration, Siam Technology College

* Corresponding author. Tel 086-7769323 E-mail: teacherkamonphon@gmail.com

เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างไร 4) หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 สามารถพยากรณ์โดยภาพรวมได้ร้อยละ 70.04 นอกจากนี้พบว่าหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ $Z'y = .066(Z3) + .044(Z6) + .045(Z2) + .038(Z4) + .044(Z5) + .041(Z1)$

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล, ประสิทธิผลสถานศึกษา, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research aimed to study good governance affecting the effectiveness of educational opportunity expansion school under Suphanburi Primary Education Service Area Office 2. The research consisted of two phases.

1) Study of using good governance affecting the effectiveness of educational opportunity expansion school under Suphanburi Primary Education Service Area Office 2. The sample groups contained 27 administrators, teachers and educational personnel 299 people. The total was 326 people, chosen by purposive sample. And simple random sampling during the 2011 academic year.

2) Presentation of good governance affecting the effectiveness of educational opportunity expansion school under Suphanburi Primary Education Service Area 2. Data were collected using 5 point rating scale questionnaire to a reliability of 0.98 and statistically analyzed in percentage, mean, standard deviation, Pearson production moment correlation coefficient. And stepwise multiple regression analysis.

The results showed was as follows:

1) Good governance of educational opportunity expansion school under Suphanburi Primary Education Service Area Office 2 hard at high level.

2) Effectiveness of educational opportunity expansion school under Suphanburi Primary Education Service Area Office 2 at high level.

3) Good governance and effectiveness of educational opportunity expansion school under Suphanburi Primary Education Service Area Office 2 to relations.

4) Good governance affecting the effectiveness of educational opportunity expansion school under Suphanburi Primary Education Service Area Office 2 could be predicted overall 70.04 percentage. In addition, the rule of law, moral, responsibility, transparency, participation, responsibility and value. Affecting the effectiveness of educational opportunity expansion

school under Suphanburi Primary Education Service Area Office 2. Write the equation in standard form as follows: $Z'y = .066(Z3) + .044(Z6) + .045(Z2) + .038(Z4) + .044(Z5) + .041(Z1)$.

Keywords: Good Governance, Effectiveness of Education, Opportunity Expansion School

ความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการบริหารประชาชนรัฐบาลได้มอบอำนาจให้ผู้รับผิดชอบในระดับพื้นที่มากขึ้น และมีการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางโดยบังคับใช้ในรูปของพระราชกฤษฎีกา ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2546 (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2546: 2-3) การบริหารจะมีความเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพหรือไม่นั้น นอกจากในส่วนการบริหารแล้ว การจัดการศึกษาเองก็ต้องเน้นคุณภาพให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม การที่จะให้สังคมยอมรับนั้นจะต้องมีการบริหารตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จปัจจัยหลายด้าน เช่น ผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือว่าเป็นหน่วยงานทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2551 โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษานั้นๆ มีหน้าที่บริหารและบังคับบัญชา ควบคุม กำกับติดตามการปฏิบัติงาน และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการดำเนินงานในองค์กร เครื่องมือที่ใช้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินงานควรมีหลักและกระบวนการบริหารที่ดี

ในปัจจุบันสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 มาตรา 35 จึงได้รับการกระจายอำนาจจากกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้หลักการบริหารงานตามหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี นั่นคือต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จึงจะทำให้การบริหารงานบังเกิดผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับและศรัทธาจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 (หมวด 3 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ) ว่าควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะงานด้านการบริหารงานบุคคลหรือบุคลากรทางการศึกษา เพราะคนเป็นทั้งเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ (สมเกียรติ เมืองจันทร์, 2550: 1) ในประเทศไทยหลักธรรมาภิบาลได้กลายเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตยได้มีการเสนอและกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวาง ตัวอย่างที่เห็นอย่างเป็นรูปธรรมคือกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ.2540 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ได้บัญญัติมาตราต่างๆ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล ถ้าหากมีการนำแนวคิดหลักธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลโดยประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องและระบบบริหารของรัฐบาลมีความยุติธรรมและเป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งนำไปสู่การลดการทุจริต

ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของบ้านเมืองได้ (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี, 2544: 1-2) ดังผลการวิจัยของ กุลธิดา อินทรอักษร (2543, บทคัดย่อ: ที่ศึกษาวิจัยเรื่องคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี) ปัจจุบันระบบราชการต้องเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสนองความต้องการของประชาชน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549: 42)

จากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการบริหารจัดการใหม่ โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และภาคเอกชน และทุกภาคส่วน โดยมีการนำระบบบริหารจัดการที่โปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากเหตุผลและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศและพัฒนาองค์กร โดยมีการพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้ประชาชนได้รับความเสมอภาคและเป็นธรรม มีความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ การพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ เสริมสร้างความเชื่อมั่นเชื่อถือของประชาชนในกลไกการทำงานของภาครัฐ เอกชน และรัฐในทุกระดับ โดยมุ่งเน้นประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบุคลากรในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เรื่องหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เพราะหลักธรรมาภิบาลจะเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญขององค์กรในการที่จะพัฒนาและส่งผลถึงประสิทธิผลของสถานศึกษา และผู้รับบริการซึ่งจะสามารถนำผลจากการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนา และส่งเสริมประสิทธิภาพประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
2. ศึกษาความสำคัญของประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
3. ศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
4. ศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีรายละเอียดการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 299 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 326 คน จาก 27 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2554

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน โดยได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sample) ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 299 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ คุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 30 ข้อ ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาทั้ง 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับมีดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ปัญหาด้วยสถิติพื้นฐานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 2.1 นำคะแนนจากแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมทุกด้านและประสิทธิผลสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านว่าอยู่ในระดับใด
- 2.2 ทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
- 2.3 สรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมของความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พิจารณาเป็นรายด้านและโดยภาพรวม

ที่	การใช้หลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	หลักนิติธรรม	4.29	.236	มาก	6
2	หลักคุณธรรม	4.31	.326	มาก	4
3	หลักความโปร่งใส	4.31	.350	มาก	5
4	หลักการมีส่วนร่วม	4.35	.434	มาก	2
5	หลักความรับผิดชอบ	4.33	.425	มาก	3
6	หลักความคุ้มค่า	4.36	.429	มาก	1
โดยภาพรวม		4.32	.268	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=4.36$) รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.35$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X}=4.29$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมของความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พิจารณาเป็นรายด้านและโดยภาพรวม

ที่	ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ความสามารถในการปรับตัว	4.49	.406	มาก	2
2	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.51	.427	มากที่สุด	1
3	ความพึงพอใจในงาน	4.35	.380	มาก	4
4	ความมุ่งมั่นในชีวิต	4.39	.321	มาก	3
โดยภาพรวม		4.44	.312	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X}=4.51$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับตัว ($\bar{X}=4.49$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในงาน ($\bar{X}=4.35$)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวมระดับความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

ที่	การใช้หลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2	4.32	.268	มาก	2
2	ประสิทธิผลของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2	4.44	.312	มาก	1

หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ระดับหลักธรรมาภิบาลและระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานศึกษา	ประสิทธิผล Pearson's Correlation	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์
1. หลักนิติธรรม	0.403**	ปานกลาง	ทางบวก
2. หลักคุณธรรม	0.237**	ต่ำ	ทางบวก
3. หลักความโปร่งใส	0.508**	ปานกลาง	ทางบวก
4. หลักการมีส่วนร่วม	0.501**	ปานกลาง	ทางบวก
5. หลักความรับผิดชอบ	0.561**	ปานกลาง	ทางบวก
6. หลักความคุ้มค่า	0.676**	ปานกลาง	ทางบวก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อหาความแปรปรวน

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig
Regression	17.991	6	2.999	70.036	.000
Residual	13.658	319	0.043		
Total	31.649	325			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ คือ หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตัวเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีความแปรปรวน $F=70.036$

สรุป อภิปรายผล

สรุป

1. ผลการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยมีหลักความคุ้มค่าที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ หลักการมีส่วนร่วม ส่วนอันดับสุดท้าย คือ หลักนิติธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ได้ยึดมั่นและดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นให้เกิดการบริหารจัดการในโรงเรียนให้เป็นแบบหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ตามนโยบายเกณฑ์มาตรฐาน ที่หน่วยงานเป็นผู้กำหนด ให้มีอำนาจการจัดการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปโดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545: 1) ซึ่งเขตพื้นที่การศึกษาได้ให้ความสำคัญและถ่ายทอดโดยการประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การบริหารจัดการสถานศึกษา แบบหลักธรรมาภิบาลแก่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ดังนั้นจากที่กล่าวมาจึงส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษาแบบหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ความสามารถในการปรับตัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจ และความมุ่งมั่นในชีวิต เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับตัว ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในงาน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ชื่อสอดคล้องกับแนวคิดของปาลิกา นิธิประเสริฐกุล (2547: 1-2) ที่กล่าวว่า การสร้างหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ มุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของคน เพราะคนถือเป็นกุญแจสำคัญ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยคุณภาพของคนเป็นสิ่งสำคัญและควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเท่ากับ 0.681** มีระดับนัยสำคัญ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัย (กรฤช เทียมเทศ, 2555: 1-2) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กัน

4. ผลการค้นหาค่าตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ การใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่ามี 6 ตัวแปรคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 สามารถพยากรณ์โดยภาพรวมได้ร้อยละ 70.04 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ $Z'y = .066(Z3) + .044(Z6) + .045(Z2) + .038(Z4) + .044(Z5) + .041(Z1)$

อภิปรายผล

1. หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่าหลักธรรมาภิบาลมีค่าเท่ากับ 4.32 ซึ่งอยู่ในระดับมาก จากข้อมูลพบว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่ามีค่ามากที่สุดโดยมีค่าเท่ากับ 4.36 เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ได้ใช้หลักความคุ้มค่าในการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม องค์กรรมถึงได้มีการรายงานผลการดำเนินงานและแสดงประสิทธิภาพโดยใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าต่อสาธารณะ ส่วนด้านที่รองลงมา คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับมาก โดยทางโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ได้มีการเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดข้อบังคับและระเบียบปฏิบัติของโรงเรียนและทางโรงเรียนยังจัดการบริหาร โดยมีกรรมการจากภายนอกสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรญา จตุพัฒน์รังสี (2553: 1-2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลบ่อแก้วมีระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักนิติธรรมมีระดับสูงที่สุด หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และหลักคุณธรรมตามลำดับ

2. ความสำคัญของประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยจากการศึกษาพบว่าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีค่าเท่ากับ 4.51 โดยเนื่องมาจากทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ได้มีนโยบายในการให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดแต่ละโรงเรียนต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 4% ในแต่ละรายวิชา เพื่อสนองนโยบายยกระดับคุณภาพทางการศึกษาของทางสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนรองลงมาคือด้านความสามารถในการปรับตัวโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาในการแจ้งข้อมูล ข่าวสาร รวมถึงนโยบายต่างๆ ของทางกระทรวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 อยู่เป็นประจำ จึงทำให้บุคลากรในหน่วยงานมีการปรับตัวต่อนโยบายและแผนเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของภรณ์ กิรีติบุตร มหานนท์ (2529: 2) เป็นการศึกษาถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงเป็นการสอดคล้องกับ Hoy and Miskel (1991: 398) ได้ระบุว่าการศึกษาจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากความสามารถในการที่จะผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสามารถในการปรับตัว ความพึงพอใจในงาน และความมุ่งมั่นในชีวิต เพราะปัจจัยเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจของบุคลากรในองค์กรให้มีความมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ ทুমเทให้กับองค์กร เพราะบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ได้ตระหนักถึงการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษา และยังมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบกำกับโดยคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการสถานศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความพึงพอใจ และด้านความมุ่งมั่นในชีวิต เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจและพึงปฏิบัติในหลักธรรมาภิบาลแล้ว ย่อมส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษาแบบหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจิตติมา นันทพานิช (2547: 1-2) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 สามารถพยากรณ์โดยภาพรวมได้ร้อยละ 70.04 ทั้งนี้เนื่องจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ตระหนักถึงการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมไปถึงศักยภาพของนักเรียน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ และมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ฝ่ายในการกำกับดูแลและร่วมบริหารงานสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารต้องมีการกำหนดระเบียบที่สมาชิกในองค์กรต้องยอมรับกฎระเบียบที่องค์กรต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม และกฎระเบียบที่สร้างขึ้นต้องสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล
2. ประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการสร้างมาตรการและข้อตกลงร่วมกันขององค์กร และต้องให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้การยอมรับนโยบายและควรมีระบบส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานอย่างเท่าเทียมกันด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ทั้งในจังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอื่นๆ ด้วย
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรฤช เทียมเทศ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กุลธิดา อินทรอักษร. (2543). คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ภาคราชการกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance): ศึกษากรณีกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2544). ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- จิตติมา นันทพานิช. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2546). เรื่องความสำเร็จและบทเรียนในการสร้างธรรมาภิบาลในส่วนราชการ. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สมเกียรติ เมืองจันทร์. (2550). การจัดระบบงานศูนย์สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). ภาวะผู้นำองค์กร. กรุงเทพฯ: สมาครูและบุคลากรทางการศึกษา.